

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege
pentru modificarea articolului 29¹ din Codul electoral
nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997**

Guvernul **HOTĂRĂȘTE**:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru modificarea articolului 29¹ din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului nr.
din 2017

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 29¹ din Codul electoral

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 29¹ din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 439 din 24 noiembrie 2016) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Scopul proiectului de lege este modificarea articolului 29¹ alineatul (3) din Codul electoral, pentru a prevedea expres că numărul secțiilor de votare peste hotarele țării va fi stabilit proporțional numărului cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate, în baza informațiilor oferite de către autoritățile statelor străine unde se atestă prezența acestora.

Deschiderea secțiilor de votare în funcție de datele statistice raportate de autoritățile străine privind numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați într-o țară sau alta, fără a se cunoaște vârsta și localizarea exactă a acestora în țara de referință, înaintea organizării scrutinului electoral, nu poate servi drept criteriu clar și consecvent aplicabil exercițiului electoral. Or, numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate în expresie cantitativă nu reprezintă cifra reală a alegătorilor eligibili care se vor prezenta la alegeri. Suplimentar, datele statistice respective nu reflectă cifra reală a cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare, deoarece nu includ: (i) cetățenii Republicii Moldova care și-au legalizat șederea în străinătate în baza actelor de identitate ale altor state (cetățenie dublă/multiplă) și (ii) cetățenii Republicii Moldova aflați ilegal în străinătate.

Actualmente, art. 29¹ alin. (3) stipulează că organizarea secțiilor de votare în străinătate suplimentare celor de pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare se stabilește de Comisia Electorală Centrală, la propunerea Guvernului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și cu alte autorități ale administrației publice centrale, în baza următoarelor criterii: (i) înregistrarea prealabilă a cetățenilor aflați în străinătate (care nu este obligatorie, conform pct. 5 al Regulamentului privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. nr. 2547 din 21 mai 2014, și (ii) numărul alegătorilor care au participat la scrutinul precedent.

Este de menționat că, în Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/BIDDO asupra proiectului de lege cu privire la modificarea Codului electoral (opinia nr. 848/2016 și opinia OSCE/BIDDO nr. ELE-MOL/290/2016,

13 iunie 2016), la capitolul secțiilor de votare în străinătate în contextul alegerilor prezidențiale (pct. 18 din textul Avizului), se recomandă examinarea subiectului respectiv prin prisma constatărilor și recomandărilor anterioare ale misiunilor de monitorizare OSCE/BIDD0 a alegerilor din Republica Moldova. Astfel, hotărârile privind amplasarea secțiilor de votare peste hotare ar urma să fie luate în mod transparent și în baza unor criterii clare și consecvente, care ar putea include numărul cetățenilor eligibili să voteze într-o anumită țară și/sau locație.

De asemenea, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr. 34 din 13 decembrie 2016 privind confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova, a subliniat că este necesară modificarea mecanismului de votare în străinătate, precum și introducerea unor criterii suplimentare în vederea calculării numărului și a distribuției geografice a secțiilor de votare peste hotare.

Având în vedere că inițiativa legislativă propusă presupune excluderea criteriilor existente și înlocuirea acestora cu unul singur – cel de proporționalitate, bazat pe informații oferite de alte state, care nu sînt obligate să le comunice sau, dacă acestea au caracter public, nu vor fi neapărat complete sau reflecta situația la zi, Guvernul se pronunță pentru dezvoltarea și suplinirea criteriilor existente și nu susține excluderea sau limitarea acestora.

NOTĂ INFORMATIVĂ
la avizul Guvernului la proiectul Legii
pentru modificarea articolului 29¹ din Codul Electoral

Guvernul Republicii Moldova a recepționat de la Parlamentul Republicii Moldova proiectul de lege pentru modificarea articolului 29¹ din Codul Electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 439 din 24 noiembrie 2016) de către un grup de deputați din Parlament.

Proiectul de lege propune modificarea alin. 3 al art. 29¹ din Codul Electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 și expunerea acestuia în următoarea redacție:

- „(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), vor fi organizate, cu acordul autorităților competente ale țării respective, secții de votare și în alte localități. Organizarea acestor secții de votare se stabilește de Comisia Electorală Centrală, la propunerea Guvernului, în baza informațiilor obținute prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, de la organele competente ale statului de destinație al cetățenilor Republicii Moldova referitor la numărul lor și locul aflării în țara respectivă în care Republica Moldova are deschise misiuni diplomatice/consulare. Numărul secțiilor de votare se stabilește proporțional numărului cetățenilor aflați în țara de reședință”.

Ținând cont de concluziile expuse în Raportul final al Misiunii OSCE/BIDDO referitor la desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, reiterate prin Avizul comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/BIDDO asupra proiectului de lege cu privire la modificarea Codului electoral (opinia nr. 848/2016 și opinia OSCE/BIDDO nr. ELE-MOL/290/2016, 13 iunie 2016), privind lipsa de transparență în ceea ce ține de criteriile pentru stabilirea numărului și amplasarea secțiilor de votare peste hotare, modificarea Codului electoral al RM în vederea stabilirii unor criterii clare și consecvente în acest sens este una necesară.

Totuși, criteriul ales de către autorii inițiativei legislative sus-menționate implică un șir de dificultăți, cum ar fi:

- 1) obținerea datelor veridice/actualizate privind distribuția geografică a cetățenilor RM aflați pe teritoriul unei anumite țări străine. Deși majoritatea statelor dispun de o statistică relativ actualizată cu privire la numărul străinilor intrați legal pe teritoriul său, totuși, în ceea ce privește repartizarea geografică a acestor străini, de regulă, singura sursă de informație oficială o reprezintă recensămintele populației. În acest context, se notează că, în conformitate cu Principiile și recomandările pentru recensământul populației și gospodăriilor, aprobate de Comisia Statistică a ECOSOC (ultima versiune aprobată în cadrul celei de 46-a sesiuni a Comisiei Statistice a ECOSOC (New York, 3-6 martie 2015)), se recomandă ca recensăminte naționale să fie organizate cel puțin o dată la 10 ani. În concluzie, de cele mai multe ori, datele obținute pe canale oficiale de către misiunile diplomatice ale RM în străinătate cu privire la repartizarea geografică a cetățenilor RM pe teritoriul statelor respective nu sunt suficient de actualizate.
- 2) cazul particular al cetățenilor RM stabiliți în străinătate în baza actelor de cetățean al unui alt stat (cetățenie dublă/multiplă).
- 3) cazul cetățenilor RM aflați ilegal în străinătate. Or, legislația electorală a RM permite participarea la vot în străinătate a tuturor cetățenilor RM, indiferent de statutul șederii lor în străinătate. Nu există vreo posibilitate de obținere de la autoritățile străine a unor date numerice privind numărul cetățenilor RM aflați ilegal pe teritoriul țării respective.
- 4) deschiderea numărului cerut de lege de secții de vot. Ținând cont de estimările disponibile privind numărul moldovenilor stabiliți sau aflați în străinătate, ar putea fi necesară deschiderea în străinătate a aproximativ 300-350 de secții de vot, fapt care ar pune o sarcină considerabilă pe bugetul național. Totodată, Republica Moldova ar putea fi pusă în

imposibilitatea asigurării respectării dreptului cetățenilor la vot, dacă statul străin nu va permite deschiderea pe teritoriul său a secțiilor de vot în afara sediului misiunii diplomatice sau oficiului consular al RM. Spre exemplu, în Canada, de regulă, se permite deschiderea secțiilor de vot străine doar în incinta misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale țării respective (http://www.international.gc.ca/protocol-protocoles/policies-politiques/circular-note_note-circulaire_xdc-1264.aspx?lang=eng), autorizația deschiderii secțiilor de vot în afara acestor sedii fiind acordată exclusiv cu titlu de excepție.

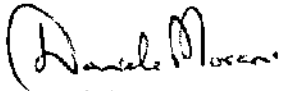
Deschiderea secțiilor de votare extrateritoriale proporțional numărului cetățenilor RM aflați într-o țară sau alta, fără a se ține cont de experiența scrutinelor electorale organizate anterior, ar constitui o evaluare arbitrară și discriminatorie în raport cu concetățenii din anumite țări, unde potrivit datelor oficiale străine, numărul lor nu corespunde realității. Prin urmare, există riscul ca în unele state se va deschide un număr insuficient de secții, iar în altele un număr exagerat și nejustificat. Spre exemplu, conform propunerii conținute în proiectul de lege examinat, în Franța, la scrutinul prezidențial din 30.10.2016, urma să fie deschisă o singură secție de votare, deoarece conform datelor oficiale raportate de autoritățile franceze pe teritoriul Franței se atestă un număr oficial de **3127** persoane care dețin pașapoarte moldovenești. Reamintim, că la scrutinul prezidențial, în cele 6 secții de votare deschise în Republica Franceză, au votat în total **11182** alegători. În Marea Britanie sunt înregistrați oficial **1052** persoane care dețin pașapoarte moldovenești. Respectiv, urma să fie deschisă la fel o singură secție de votare. Însă, la scrutin, în cele două secții de votare au votat **6000** de alegători și un număr însemnat de cetățeni nu au putut să-și realizeze dreptul la vot (numărul limitat de buletine atribuit unei secții de vot, conform legislației). În România sunt înregistrate oficial **9272** persoane care dețin pașapoarte moldovenești, respectiv, urmau a fi deschise 3 secții de votare, pe când, la cele 11 secții de votare deschise în România și-au exprimat opțiunea de vot **16026** alegători. În Ucraina sunt înregistrate oficial **17232** persoane cu pașapoarte moldovenești, respectiv urmau a fi deschise 5 secții de vot, însă, participarea alegătorilor la scrutinul prezidențial și la cele două parlamentare din 2010 și 2014, indică o prezență permanent modestă – sub 500 de alegători.

Reieșind din considerentele de mai sus, propunerea de modificare a legislației primită pentru avizare, deși este salutabilă, nu este în măsură să soluționeze problema garantării pentru cetățenii RM aflați în străinătate a exercitării dreptului la vot.

Se impune efectuarea unui studiu mai aprofundat privind posibilitățile implementării votului prin corespondență și/sau a votului electronic, precum și flexibilizarea sistemului existent de votare în străinătate prin operarea mai multor modificări în Codul electoral, cum ar fi, spre exemplu, extinderea limitei maxime de alegători pentru secțiile de votare deschise în străinătate (mai mult de 3000); majorarea numărului maxim al membrilor biroului electoral, a numărului operatorilor; luarea în considerație a solicitărilor parvenite din partea alegătorilor stabiliți în străinătate; identificarea unei eventuale formule privind numărul minim admisibil pentru deschiderea unei secții de votare în afara sediilor misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare ș.a.

Ministerul Finanțelor nu a avut obiecții la inițiativa respectivă. Ministerul Justiției a remarcat redacția insuficient de conturată a proiectului și a menționat nerespectarea exigenței de claritate a legii. Comisia Electorală Centrală în avizul său a pledat pentru dezvoltarea și suplینirea criteriilor care se regăsesc la moment în prevederile art. 29¹ din Codul Electoral (înregistrarea prealabilă a cetățenilor aflați în străinătate și numărul alegătorilor care au participat la scrutinul precedent) și împotriva excluderii sau limitării acestora.

În contextul celor menționate se consideră oportun aprobarea Avizului Guvernului la proiectul Legii pentru modificarea articolului 29¹ din Codul Electoral.

Daniela MORARI
Viceministru